

PRÁVNÍ MONOGRAFIE

Vlastnictví bytu

Markéta Selucká

Eva Dobrovolná

Vlastimil Vitoul

Silvie Štěpánová

OBSAH

O autorech	IX
Seznam zkratek	XI
Úvod	XIII

1 Obecné otázky bytového spoluvlastnictví	1
1.1 Úvod do bytového spoluvlastnictví	1
1.2 Krátký historický úvod	3
1.3 Vztah spoluvlastnictví (podílového) a spoluvlastnictví bytového	4
1.4 Jednotka	5
1.5 Byt	5
1.6 Dům	7
1.7 Aplikace ustanovení o bytovém spoluvlastnictví na nebytový prostor, soubor bytů nebo nebytových prostorů	8
1.8 Podíl na společných částech	9
1.9 Pozemek jako nemovitá věc	9
1.10 Dům jako nemovitá věc	9
1.11 Právo stavby jako nemovitá věc	10
1.11.1 Pojem	10
1.11.2 Vznik práva stavby	10
1.11.3 Dočasnost práva stavby	11
1.11.4 Úplata za zřízení práva stavby	11
1.11.5 Práva a povinnosti z práva stavby	12
1.11.6 Zánik práva stavby	12
1.11.7 Otázky práva stavby spojené s bytovým spoluvlastnictvím	13
1.12 Ostatní oprávnění k pozemku	14
1.13 Vymezení společných částí	15
1.13.1 Pozemek nebo věcné právo	17
1.13.2 Stavební části podstatné pro zachování domu včetně jeho hlavních konstrukcí, jeho tvaru a vzhledu	17
1.13.3 Stavební části podstatné pro zachování bytu jiného vlastníka jednotky	17
1.13.4 Zařízení sloužící i jinému vlastníku jednotky k užívání bytu	17
1.13.5 Vymezení společných částí v prováděcím předpisu	18
1.13.6 Určení podílu na společných částech	20
1.14 Přejícná ustanovení	22

2	Vznik bytového spoluvlastnictví a vlastnické režimy jednotky	25
2.1	Vznik bytového spoluvlastnictví obecně	25
2.2	Výstavba	25
2.2.1	Smlouva o výstavbě	26
2.2.2	Práva a povinnosti stran smlouvy o výstavbě	26
2.2.3	Forma smlouvy o výstavbě	27
2.2.4	Náležitosti smlouvy o výstavbě	27
2.2.5	Spoluvlastnické podíly stavebníků na nemovité věci	29
2.2.6	Odchytky při výstavbě	30
2.2.7	Správa domu v průběhu výstavby	31
2.2.8	Právní režim domu s jednotkami	31
2.2.9	Zápis do katastru nemovitostí	32
2.2.10	Přechodná ustanovení	32
2.3	Zápis do veřejného seznamu	33
2.3.1	Prohlášení vlastníka	33
2.3.2	Náležitosti prohlášení	34
2.3.3	Vady prohlášení	37
2.3.4	Změna prohlášení	38
2.3.5	Zápis prohlášení do katastru nemovitostí	39
2.3.6	Přechodná ustanovení	39
2.4	Dohoda spoluvlastníků	40
2.5	Dohoda manželů	41
2.6	Rozhodnutí soudu	42
2.6.1	Vznik bytového spoluvlastnictví v řízení o zrušení a vypořádání spoluvlastnictví	42
2.6.2	Vznik bytového spoluvlastnictví v řízení o oddělení spoluvlastnictví	45
2.6.3	Vznik bytového spoluvlastnictví v řízení o zúžení společného jmění manželů	45
2.6.4	Vznik bytového spoluvlastnictví v řízení o zrušení společného jmění manželů	46
2.7	Převod jednotky	46
2.7.1	Nabytí vlastnického práva převodem	48
2.7.2	Náležitosti převodní smlouvy	49
2.7.3	Kupní smlouva	52
2.7.4	Darovací smlouva	56
2.7.5	Přechod pohledávek a dluhů spojených s jednotkou	57
2.7.6	Předkupní právo nájemce bytu a nebytového prostoru souvisejícího s bytem	58
2.7.7	Nabytí jednotky členem právnické osoby	60
2.7.8	Přechodná ustanovení	60
2.8	Přechod jednotky	61
2.9	Spoluvlastnictví jednotky	63

2.10	Přídavné spoluvlastnictví	67
2.11	Jednotka ve společném jmění	68
3	Práva a povinnosti vlastníka jednotky	71
3.1	Práva a povinnosti vlastníka bytu obecně	71
3.2	Práva a povinnosti vlastníka bytu ve vztahu k jiným vlastníkům bytů a třetím osobám	71
3.2.1	Dispoziční právo (právo s věcí nakládat)	72
3.2.1.1	Stavební úpravy v bytě	72
3.2.1.2	Úpravy bytu bez omezení práva jiného vlastníka jednotky	73
3.2.1.3	Úpravy, kterými vlastník bytu zasahuje do vlastnického práva jiného vlastníka jednotky	73
3.2.1.4	Úpravy, kterými vlastník bytu zasahuje do společných částí domu	74
3.2.2	Držba	75
3.2.3	Právo užívání a požívání	77
3.2.4	Ochrana vlastnického práva vlastníka bytu	78
3.2.4.1	Reivindikační žaloba	81
3.2.4.2	Negatorní žaloba	83
3.2.4.3	Sousedská práva	85
3.2.4.4	Publiciánská žaloba	87
3.2.5	Omezení vlastnického práva	87
3.2.5.1	Nezbytné použití bytu	87
3.2.5.2	Omezení vlastnického práva k bytu	89
3.2.5.3	Vyvlastnění bytu	89
3.2.6	Zástavní právo k jednotce	91
3.3	Zvláštní povinnosti vlastníka bytu a jejich porušení	93
3.3.1	Povinnost údržby	93
3.3.2	Povinnost řídit se pravidly pro správu domu	94
3.3.3	Oznamovací povinnost	94
3.3.4	Povinnost přispívat na správu a platit zálohy	95
3.3.5	Povinnosti u stavebních úprav	96
3.4	Závazky bytových spoluvlastníků	96
4	Správa domu a pozemku	97
4.1	Obsah správy domu a pozemku	97
4.2	Právo seznámit se s hospodařením	98
4.3	Pohledávky ostatních vlastníků, jejich ochrana	99
4.4	Správa domu a pozemku bez společenství vlastníků	99
4.5	Správa domu a pozemku společenstvím vlastníků	101
4.5.1	Úvodem	101
4.5.2	Společenství vlastníků jednotek jako právnická osoba	102

4.5.3	Pojmové znaky společenství vlastníků jednotek	103
4.5.4	Zařazení společenství vlastníků jednotek do systému právnických osob	106
4.5.5	Právní úprava společenství vlastníků jednotek	107
4.5.6	Členství ve společenství vlastníků jednotek	107
4.5.7	Orgány společenství vlastníků jednotek	108
	4.5.7.1 Shromáždění	109
	4.5.7.2 Statutární orgán – výbor, předseda	114
	4.5.7.3 Další orgány společenství vlastníků jednotek.	115
4.5.8	Práva a povinnosti vlastníka jednotky ve vztahu ke společenství	116
	4.5.8.1 Právo přispívat k naplňování účelu společenství vlastníků (správa domu a pozemku)	116
	4.5.8.2 Rozhodovací právo o vnitřní organizaci a fungování společenství vlastníků	116
	4.5.8.3 Povinnosti vlastníka jednotky ve vztahu ke společenství	117
4.5.9	Závěrem k právům a povinnostem vlastníků jednotek ve vztahu ke společenství vlastníků	118
5	Zánik bytového spoluvlastnictví	119
5.1	Obecně k zániku bytového spoluvlastnictví	119
5.2	Dohoda o přeměně bytového spoluvlastnictví v podílové spoluvlastnictví nemovité věci	120
5.3	Dohoda o přeměně bytového spoluvlastnictví ve společné jmění	121
5.4	Prohlášení jediného vlastníka jednotek	122
5.5	Souhlas osoby oprávněné z věcného práva	122
5.6	Zánik práva stavby, jehož součástí je dům s jednotkami	122
6	Družstevní bydlení – základní přehled.	125
6.1	Družstevní byt.	125
6.2	Vznik členství v bytovém družstvu	126
6.3	Převod a přechod družstevního podílu	126
6.4	Společné členství manželů v bytovém družstvu.	127
6.5	Nájem družstevního bytu a družstevního nebytového prostoru	128
6.6	Zánik členství v bytovém družstvu.	128
	Příloha (stanovy společenství vlastníků jednotek)	131
	Seznam použité literatury	141
	Seznam použité judikatury	143
	Věcný rejstřík	146

O AUTORECH

doc. JUDr. Markéta Selucká, Ph.D. (*1971)

Absolvovala Právnickou fakultu Masarykovy univerzity. Postgraduální doktorské studium na téže fakultě dokončila pod vedením prof. JUDr. Josefa Fialy, CSc. V roce 2014 se habilitovala na Právnické fakultě Masarykovy univerzity s prací „Odpovědnost za vady s důrazem na ochranu spotřebitele“. Nejprve pracovala ve státní správě, později v advokacii a podnikatelské sféře. V současné době působí na Právnické fakultě Masarykovy univerzity na katedře občanského práva jako docentka a je děkankou Právnické fakulty Masarykovy univerzity. Je členkou Acquis Group (European Research Group on Existing EC Private Law). Jako národní zpravodaj se účastnila projektu Evropské komise „EC Consumer Law Compendium“ řešeného the European Legal Studies Institute at Osnabrück, Německo, projektu Evropské komise „Fundamental Rights Action Plan“ řešeného the European Legal Studies Institute at Osnabrück, Německo a dále projektu Evropské komise „The Perspectives of Europeization of Law of Succession“ (projekt v rámci „Civil Justice Programme of the European Commission“) řešeného Kozminski University in Warsaw (Polsko), Vilnius University (Litva) a Turiba Bisneska Austskola (Lotyšsko). Autorka se zaměřuje zejména na problematiku ochrany slabších kontraktačních stran v soukromoprávních vztazích, např. ochranu nájemce bytu či spotřebitele.

JUDr. Eva Dobrovolná, Ph.D., LL.M. (*1985)

Je absolventkou Právnické fakulty Masarykovy univerzity. V roce 2010 zde absolvovala magisterský studijní program, v roce 2013 rigorózní řízení a v roce 2016 doktorský studijní program. V roce 2015 absolvovala postgraduální studijní program na Právnické fakultě univerzity v Řezně. Vzdělání si doplnila též stážemi na univerzitách ve Vídni, Salzburgu, Innsbrucku a Max Planck Institute for Comparative and International Private Law v Hamburku. Vyučuje občanské právo a civilní proces na Právnické fakultě Masarykovy univerzity a v praxi působí jako asistentka soudce Nejvyššího soudu. Pravidelně publikuje a účastní se tuzemských a zahraničních konferencí v oboru občanského práva a civilního procesu. Odborně se zaměřuje zejména na oblast civilního procesu a věcných právních vztahů.

Mgr. Vlastimil Vitoul (*1987)

V roce 2012 absolvoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity. Po magisterském studiu nastoupil na téže fakultě na doktorské studium, obor občanské právo.

ÚVOD

K uspokojování základní lidské potřeby – potřeby lidsky důstojného bydlení – využívají lidé v naší společnosti tradiční soukromoprávní instituty, mezi něž můžeme zařadit vlastnictví bytu či rodinného domu, ale i nájem bytu a nájem domu, výpůjčku či užívání z titulu služebnosti.

Občanský zákoník přináší poněkud jiné pojetí vlastnictví bytu v českém soukromém právu, než na které byla zvyklá odborná veřejnost i celá česká společnost. Přiklání se ke koncepci dualistické (viz dále) a důvodová zpráva k občanskému zákoníku k této změně uvádí, že jde o koncepci, která koresponduje se zahraničními právními řády blízkými České republice.

Modelové řešení vlastnictví bytu, které zavedl nový civilní kodex, tak považuje za základ spoluvlastnictví nemovité věci.

Je pozoruhodnou skutečností, že současný právní stav umožňuje „dvojí způsob vlastnictví bytu“, a to vlastnictví bytu dle již zrušeného zákona o vlastnictví bytů a občanského zákoníku. Nejen nová právní úprava vlastnictví bytu obsažená v občanském zákoníku, ale samotný dualismus vlastnictví bytu přináší do praxe mnohé výkladové problémy. Vlastníci bytů, správci, ale i obecná veřejnost si kladou velké množství otázek, např.:

Jakým způsobem lze změnit režim vlastnického práva k bytu z režimu zákona o vlastnictví bytů na režim občanského zákoníku?

Jaká práva svědčí vlastníku bytu v případě, že vlastní byt podle zákona o vlastnictví bytů?

Může být realizována výstavba bytového domu jakožto stavby na cizím pozemku, jestliže platí obecná zásada *superficies solo cedit*?

Jakým způsobem pojímá občanský zákoník samotný pojem „jednotka“ či „byt“?

Předkládaná publikace se snaží na mnohé otázky odpovědět, nicméně vzhledem k neexistenci ustálené judikatury je třeba brát prezentované názory autorů jakožto příspěvky do diskuse nad aplikací ustanovení občanského zákoníku. Kniha, která je primárně příručkou poskytující základní přehled právní úpravy, je zpracována v kontextu judikatury vztahující se zejména k zákonu o vlastnictví bytů, takže čtenář se v textu může seznámit s relativně ustálenou judikaturou vztahující se k vlastnictví bytu v předcházející právní úpravě, avšak její reálná použitelnost v případě občanského zákoníku je otevřená.

Kolektiv autorů